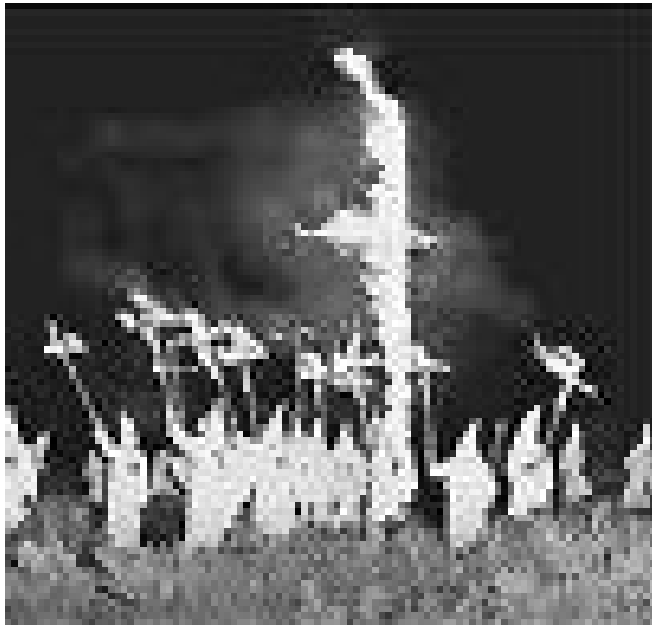

Rasismus

Antisemitismus

Cíl a program kurzu

Cíl:

- Seznámit účastníky kurzu se základními pojmy, východisky a souvislostmi, historií i aktuálními projevy rasismu a jeho specifické formy antisemitismu ve světě i na našem území.
- Zdůraznit multifaktoriálnost tématu a nezbytnost mezioborového přístupu (přírodní vědy, psychologie, sociologie, historie, politologie, teologie a religionistika)
- Ukázat aktuálnost z hlediska sociálního a politického vývoje v Evropě a v České republice.

Lektoři: Jan Dočkal, Ondřej Klípa, Martin Jelínek

Témata:

- 1. Základní pojmy, biologická, psychologická, sociální, politická a náboženská východiska. Formy a projevy. Rasová diskriminace a lidská práva.**
- 2. Historické etapy – (první kontakty Evropanů s jinými civilizacemi, zámořské objevy, koloniální expanze, průmyslová revoluce, osvícenství, Evropa národních států – nacionalismus jako produkt modernity, 19. a počátek 20. st., 2.sv.válka, rozpad koloniální soustavy, bipolární svět, hnutí za lidská práva, konec 20.st., současnost)**
- 3. USA - rasismus, rasová diskriminace a segregace, počátky, boj o nezávislost, vznik USA, Jižní a Severní státy. Občanská válka, zrušení otroctví, segregace, násilí, Ku-Klux-Klan, boj za občanská práva černého obyvatelstva, černošská revoluce, Martin Luther King, Malcolm X, „černí panteři“, současnost, Barack Obama.**
- 4. Osídlení Austrálie a Oceánie, diskriminace původního obyvatelstva**

5. Antisemitismus jako specifická forma rasismu

- Historie izraelského národa, Judaismus a jeho specifika, Židé v Římské říši, křesťanství a Židé, diaspora, diskriminace a pronásledování ve středověku, v 16. a 17.století, Osvícenství, průmyslová revoluce, národní státy Dreyfusova aféra, Hilsneriada, pogromy**
- Sionismus, Theodor Herzl Konspirační teorie- „Protokoly sionských mudrců“ Významní Židé**
- Německý nacionalismus a antisemitismus východiska a počátky Hitlerův „Mein Kampf“, Norimberské zákony, koncentrační tábory, holocaust**

- **Situace po 2.sv.válce - Vznik státu Izrael, izraelsko-palestinský konflikt**
- **Vnitropolitická a zahraničně politická situace Izraele**
- **Komunismus a antisemitismus (+ antisionistická doktrína sovětského bloku)**
- **Izrael a katolická církev, „Teologie po Osvětlení“**
- **Popírání holocaustu a novodobý antisemitismus**

6. Romové ve světě a v ČR

Historie a současnost, tradiční kultura romských osad na Slovensku, specifika současné romské populace v ČR,

- **Mechanismy sociálního vylučování v ČR a možnosti jeho řešení, formy a projevy diskriminace,**
- **Spor etnokulturního a sociálního přístupu k řešení problému.**

Plánované exkurze:

- **Židovské muzeum Praha**
- **Terezín**
- **(Osvětim)**
- **Muzeum romské kultury v Brně**

Co je rasismus?

- ***Soubor představ a koncepcí založených na předpokladu fyzické a duševní nerovnosti, nerovnoprávnosti různých ras a etnik.***
- ***Souhrn negativních až nepřátelských pocitů a postojů jedinců jedné etnické skupiny (národa) vůči jiné(mu) a výsledných činů z nich vycházejících***

Některé pojmy

- **RASA** – lidské plemeno - antropologický pojem europoidní (kavkazoidní -bílá), mongoloidní (žlutá), negroidní (černá)

- **NÁROD** – historicky vzniklá pospolitost lidí společné území, jazyk, tradice, historie
- **ETNIKUM** – skupina lidí vyznačující se společným rasovým a národnostním původem, kulturou, náboženstvím
- **NACIONALISMUS** – postoje a aktivity, jejichž cílem je prosazení zájmů vlastního národa
- **ŠOVINISMUS** – slepá víra v nadřazenost vlastního národa (pohlaví)

Rasismus

Biologický rasismus vychází z teorií o biologické odlišnosti (nerovnosti) lidských plemen

Kulturní rasismus vychází z odlišného způsobu života a sociálních norem – kultury

Nejde jen o názory a postoje ale o jejich ideologické (mocenské) zneužití v praktickém uspořádání společnosti

2 základní prvky rasismu:

ODLIŠNOST a MOC

Rasismus formy a projevy

- **Diskriminace**
- **Rasové a etnické konflikty, rasové násilí**

Projevuje se napříč zeměmi a civilizacemi

Příklady:

- **Japonsko – diskriminace Korejců**
- **Čína – Tibet, Ujgurská oblast**
- **Rwanda – Tutsiové (pastevci) – Huttuové (zemědělci)**
- **Arabské země - Kurdové**
- **Rusové – neruské národy**

Rasismus v západní civilizaci

- **Bělošská nadřazenost**
- **Antisemitismus**

Bělošská nadřazenost:

- **Vůči Indiánům**
- **Vůči černým obyvatelům Afriky a jejich potomkům (USA, Jihoafrická republika)**
- **Vůči obyvatelům dalších kolonizovaných zemí (Indie, Arabské země, Austrálie)**
- **Vůči Romům**

Rasismus a lidská práva

Lidská práva

Občanská

Politická

Sociální

Lidská práva a povinnosti

Svoboda a možnost zneužití

Rasismus – kořeny, příčiny

Sociálně psychologický základ

- Xenofobie
- Sociální skupiny a jejich hierarchie
- Skupinová hloupost
- Fanatismus

Biologické odlišnosti - pigmentace, vzhled
biologické teorie (genetika)

Psychologické odlišnosti temperament, inteligence,...

Sociální a kulturní odlišnosti – sociální normy,
historie, tradice, náboženství.....

Politické důvody - ovládnutí, boj o moc

Ekonomické využívání

Náboženské argumenty

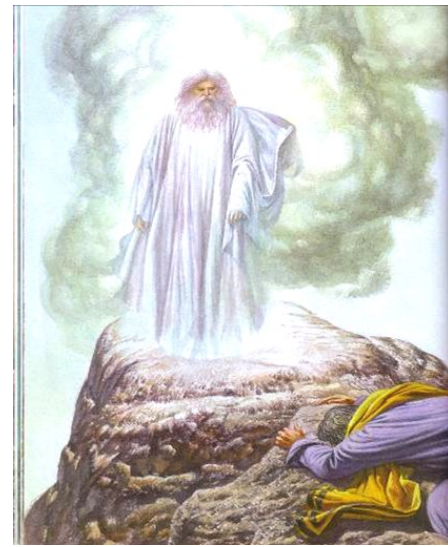
Ve starověku a zejména ve středověku mělo náboženství významnou kulturní a politickou roli. Bylo jevem, který nejvíce sjednocoval (a odlišoval) skupiny lidí – kmeny, národy

Vedle nesporně pozitivní role rozvíjející lidství, morálku a transcendenci člověka se ale náboženství často stává ideologií zaměřenou proti „těm druhým“ a také jedním z argumentů rasismu, etnických střetů

Náboženská nesnášenlivost a konflikty doprovázejí celou historii lidstva

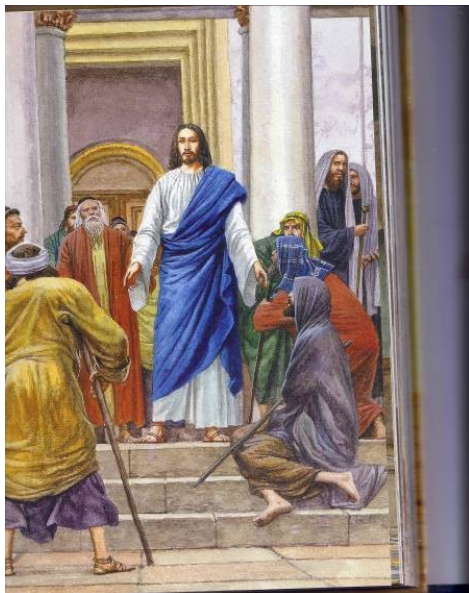
Judaismus

Izrael se považoval za „vyvolený národ“,
usiloval o získání území
„Zaslíbenou zemi“

***"Vypravili se do boje proti Midjánu, jak přikázal
Hospodin Mojžíšovi, a pobili všechny muže...
Všechna jejich města, ve kterých sídlili i všechna
jejich hradiště vypálili... Nyní zabijte z dětí všechna
mužského pohlaví i každou ženu, která poznala muže
a obcovala s ním." (Nu 31, 7-17)***

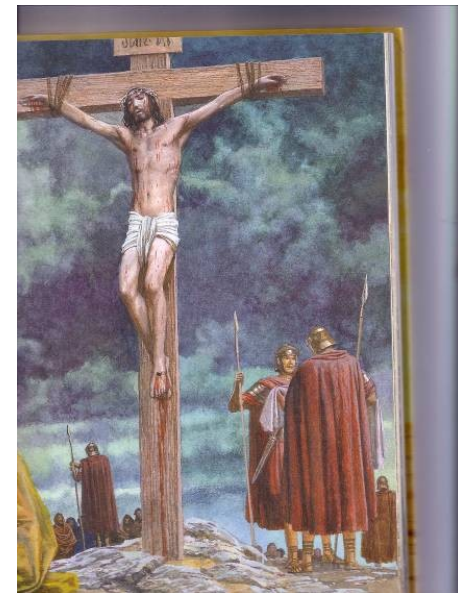
***"Tak praví Hospodin zástupů... Nyní jdi a pobij
Amaleka, jako klaté zničte vše, co mu patří. Nebudeš
ho šetřit, ale usmrtíš muže i ženu, pachole i kojence,
býka i ovci, velblouda i osla." (1S 15, 2-3)***

Křesťanství

Vůči Židům

Odmítání Ježíše Krista
podíl na jeho smrti

„Vím, že jste potomci Abrahamovi; ale chcete mě zabít, neboť pro mé slovo není u vás místa. Já mluvím o tom, co jsem viděl u Otce; a vy děláte, co jste slyšeli od vašeho otce.“ Odpověděli mu: „Náš otec je Abraham.“

Ježíš jim řekl: „Kdybyste byli děti Abrahamovy, jednali byste jako on. Váš otec je ďábel a vy chcete dělat, co on žádá. On byl vrah od počátku a nestál v pravdě,..“ (Jan 8,37-47)

„...Krev jeho na nás a na naše děti..“ (Mt 27,25)

Vůči černým obyvatelům Afriky:

Synové Noeho, kteří vyšli z archy, byli Šém, Chám a Jefet; Chám je otec Kenaanův. Tito tři jsou synové Noeho; podle nich se rozdělila celá země. I začal Noe obdělávat půdu a vysadil vinici. Napil se pak vína, opil se a odkryl uprostřed svého stanu. Chám, otec Kenaanův, spatřil svého otce obnaženého a pověděl to venku oběma svým bratřím. Ale Šém a Jefet vzali plášť, vložili si jej na ramena a jdouce pozpátku přikryli nahotu svého otce. Tvář měli odvrácenou, takže nahotu svého otce nespatri. Když Noe procitl z opojení a zvěděl, co mu provedl jeho nejmladší syn, řekl:

„Proklet bud' Kenaan, at' je nejbídnějším otrokem svých bratří!“

Dále řekl:

„Požehnán bud' Hospodin, Bůh Šémův. At' je Kenaan jejich otrokem! Kéž Bůh Jefetovi dopřeje bydlet ve stanech Šémových.

At' je Kenaan jejich otrokem!,, (Gen 9,18-27)

Vůči Indiánům: **Bartolomé de las Casas**

*O zemi indijských pustošení a vylidňování
zpráva nejstručnější (1552)*

*„...Zanechávám Ježíše Krista, našeho pána, v
Indios, zešlehaného, zbičovaného, ztlučeného
a křížovaného ne jednou, ale tisíckrát. Tak se
chovají Španělé, kteří pošlapávají a ničí ony
národy...“*

**Teologická diskuse o tom, zda indiáni mají duši a mohou
být spaseni (1550):**

*„indiáni jsou nerozumné bytosti a mohou být pro Španěly užiteční a
přístupní křesťanství pouze násilným donucením (zotročením)..“*

*„jsou to barbarské a nelidské národy, štítící se veškerého
civilizovaného života a ctností“*

(Chuan Ginés de Sepulvéda španělský biskup, teolog)

Vůči Arabům (muslimům):

Křížové výpravy
11. – 13. století

Reconquista 11. – 13. století
(znovudobytí Pyrenejského poloostrova)

V 15. a 16. století ve Španělsku vznikla a uplatňovala se proti Židům a Arabům (Maurům) doktrína *limpieza de sangre* (čistoty krve)

Historie a vývoj rasismu

Středověk a 16. st. - počátky

Křížové výpravy, zámořské objevy – první kontakty

17.. 18., 19. st.- rozvoj

koloniální expanze, průmyslová revoluce, osvícenství,
politické revoluce, vznik národních států

20.století – vyvrcholení

holocaust, rasové nepokoje v USA,
Jihoafrická republika - apartheid

Konec 20.st., současnost

multikulturalismus , extremismus

Osobnosti

Voltaire (1694-1778)

Domníval se , že černoši, Indiáni a další etnika. patří do zvláštního druhu, pocházejí z jiných předků a druhově nemají nic společného s bělochy, o čemž svědčí nejen jejich vzhled, ale především úroveň civilizačního rozvoje a inteligence.

„I když je snad jejich schopnost chápání téhož druhu jako naše, je rozhodně nižší. Nejsou schopni myšlenky aplikovat, a dokonce ani spojovat, a zdá se, že nemohou mít prospěch z filozofie.“

Osobnosti

**Georges Louis Leclerc de Buffon
(1707-1788)**

Přední francouzský přírodovědec, autor monumentální **Histoire Naturelle (Přírodní historie)**, která vyšla v letech 1749—1804

Byl přesvědčen, že „skutečnou a přirozenou“ barvou lidského druhu je barva bílé rasy a všechny ostatní jsou její obměny, vzniklé vlivem klimatu. Tak např. příčinou černé barvy pokožky černochů je teplota panující v Africe. Kdyby byli černoši přesazeni do jiných klimatických podmínek, mohli by „zesvětlet“.

Odlišnost barvy kůže neznamenal podle Buffona nadřazenost některých ras a podřadnost jiných, ani neospravedlňovala otroctví.

Osobnosti

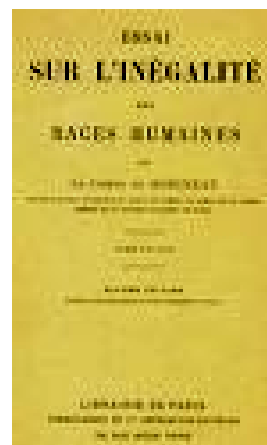
Joseph Arthur de Gobineau
(1816-1882)

Francouzský spisovatel a diplomat

Esej o nerovnosti lidských ras (1853-5)

Pojem rasy je klíčem k pochopení celých dějin lidské civilizace. Jsou tři rasové typy: bílý, žlutý a černý. Nejvyšší formou bílé rasy je rasa „árijská“ (Gobineau použil tento termín jako první), převyšující ostatní inteligencí, energií, odvahou, smyslem pro čest a organizačními schopnostmi.

Dochází k neustálé degeneraci árijské rasy v důsledku nadměrného míšení s rasově cizími prvky. Nejčistší a nejdokonalejší árijské rysy si uchovala pouze francouzská a německá aristokracie teutonského původu, relativně uzavřená a nepodléhající míšení ras.

Osobnosti

Richard Wagner (1813-1883)

Německý hudební skladatel. Přítel Gobineauův - rozvíjel jeho myšlenky.

Teutonské rysy se uchovaly nejen u aristokracie, ale v celém německém národě.

Wagner byl prvním německým myslitelem, který povýšil rasovou koncepci na úroveň náboženství.

Němci představují nejdokonalejší rasu a jejich rasové rysy se bezprostředně projevují v německém jazyce a hudbě, také nejdokonalejších na světě.

Osobnosti

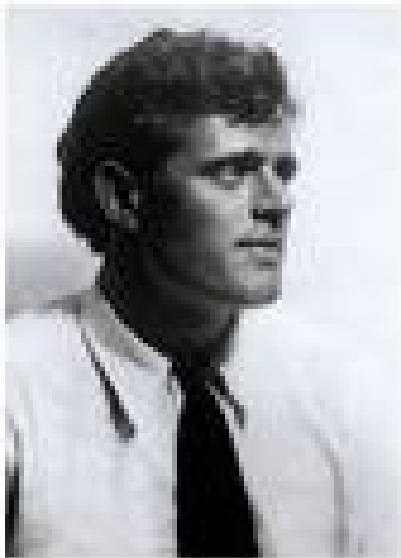
Houston Stewart Chamberlain
(1855-1927)

Syn britského admirála – myslitel a spisovatel.

Pojal nenávist vůči Anglii, zřekl se britského občanství, v 90. letech teoreticky zdůvodnil německý nacionalistický rasismus. Základy jeho koncepce obsahuje jeho práce **The Foundations of the Nineteenth Century, (Základy 19. století), (1899 v Německu.)**

„teutonská rasa“ dokázala uchovat křesťanské ideály po rozpadu Římské říše a Germáni nejvíc přispěli k vytvoření civilizace

Byl nejen rasistou, hlasatelem německého nacionalismu, ale také jedním z prvních tvůrců novodobého antisemitismu

Osobnosti

Jack London
(1876-1916)

Americký spisovatel - jeho knihy vycházely ve vysokých nákladech a staly se hlavním pramenem šíření lidového sociálního darwinismu a rasismu. Hrdinové jeho knih jsou téměř výlučně Anglosasové kontrastující s „hloupými“ černochoy, „brutálními“ Italy, „neschopnými a nevzdělanými“ Slovany nebo „zbabělými“ Židy.

Žádný americký spisovatel neučinil víc pro popularizaci rasových teorií a glorifikaci Anglosasů než Jack London.

Osobnosti

**Rudyard Kipling
(1865-1936)**

Britský spisovatel, nositel Nobelovy ceny

V básni „*Břemeno bílého muže*“, kterou napsal v roce 1899 v souvislosti se

španělsko-americkou válkou, aby povzbudil vítězné Američany ke zřízení koloniální nadvlády nad Filipínami.

Spojuje darwinovský důraz na konkurenceschopnost bělochů s myšlenkou paternalistické mise, jejímž cílem má být pozvednout či zdokonalit domorodce, kteří se dostali pod evropskou či americkou nadvládu.

„Nadřazená bílá rasa má povinnost převzít zodpovědnost za nově podmaněné, vzpurné národy, napůl d'ábelské, napůl dětské“.

